

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jiřího Vyvadila v právní věci stěžovatele **Y. H.**, zastoupeného JUDr. Hanou Skotnicovou, advokátkou se sídlem v Ostravě - Moravská Ostrava a Přívoz, Na Spojce 6/1897, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 12. 2004, č. j. 24 Az 759/2003 – 29,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 12. 2004, č. j. 24 Az 759/2003 – 29, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Ministra vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 18. 3. 2002, č. j. OAM-1838/AŘ-2001, jímž byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra jako správního orgánu I. stupně ze dne 23. 7. 2001, č. j. OAM-5496/VL-11-HA08-2001, kterým byl zamítnut návrh na zahájení řízení o udělení azylu stěžovateli jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu neuděluje a že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že napadeným rozhodnutím nebyl porušen zákon, protože stěžovatel cestoval do České republiky přes Polsko, tj. třetí bezpečnou zemi, kde nepožádal o azyl, i když mu v tom nic nebránilo. Jak vyplynulo z dokumentů založených ve správním spise, ministerstvo si opatřilo potřebné podklady pro rozhodnutí, takže vycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se správní orgány obou stupňů nezabývaly touto věcí odpovědně a svědomitě, a protože námitky ohledně procesního předpisu byly uvedeny zcela obecně, krajský soud se jimi dále nezabýval.

V kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě stěžovatel uvedl, že důvod jejího podání spatřuje v tom, že ministerstvo postupovalo při svém rozhodování v rozporu s ust. § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“), kdy tímto jeho postupem byla porušena zásada objektivní pravdy, nezjistilo přesně a úplně skutečný stav věci a neprovedlo všechna šetření nutná k objasnění všech okolností rozhodných pro náležité a řádné posouzení celé věci. Porušení uvedených zásad se dopustilo zejména tím, že se zcela nezabývalo všemi příčinami, jež stěžovatel uvedl, a ve svém rozhodnutí využilo zcela účelově vyjmuté informace. V důsledku těchto skutečností došlo k nesprávnému zjištění skutkového stavu, nesprávnému právnímu posouzení jeho návrhu na zahájení řízení o udělení azylu v České republice a k vydání vadných rozhodnutí ministerstva a potažmo krajského soudu, který tyto nesprávné skutkové a právní závěry pouze převzal a uznal je za správné, aniž se dostatečně vypořádal s tvrzeními stěžovatele. V zemi původu je stěžovatel a jeho rodina ohrožena na životě, nemají se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje je. V jejich případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno použít i § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se proto odvolával na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a v této souvislosti poukázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, § 69 a 70, a rozsudek Vilvarajah z roku 1991, A-215, § 3. Zdůraznil, že se velmi obávají mafie, kterou jim bylo vyhrožováno, obávají se o svůj život a zdraví a ponižujícího zacházení. Podle jeho názoru není možné se obrátit na policii v zemi původu, protože není možné po nikom požadovat, aby se sám a dobrovolně vystavoval perzekuci, aby mohl lépe prokázat své obavy z pronásledování. Dále se dovolával čl. 53 Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě. Proto se domáhal zrušení napadeného rozsudku a přiznání kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. K obsahu kasační stížnosti konstatovalo, že před vydáním rozhodnutí o neudělení azylu stěžovateli zjistilo přesně a úplně skutečný stav věci a pro své rozhodnutí pořídilo potřebné podklady a důkazy, když vycházelo především z výpovědi stěžovatele a z odůvodnění jím podané žádosti o udělení azylu na území České republiky. Stěžovatel mohl požádat o udělení azylu již na území Polské republiky, kterou projížděl z Ukrajiny a měl možnost vejít na území Polska do styku s polskými státními orgány, mohl tedy požádat o udělení azylu ještě před vstupem na území České republiky. Polská republika je v souladu s § 2 odst. 2 zákona o azylu považována za třetí bezpečnou zemi. Námitku stěžovatele o účelovém použití informací jako podkladů pro rozhodnutí, považovalo za bezpředmětnou, neboť tato byla uvedena pouze v obecné rovině. K námitce stěžovatele, že mu měl být udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, odkázalo na konstantní judikaturu soudů, kde, při posouzení žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné, je výrok týkající se humanitárního azylu považován za výrok nadbytečný. Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, na kterou stěžovatel poukazoval, není pro ministerstvo závazná, má pouze doporučující charakter. Ministerstvo dále není ani povinno zkoumat stěžovatelem tvrzené pronásledování v zemi původu, jestliže byla žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Z výše uvedených důvodů navrhlo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti především namítal, že ministerstvo při svém rozhodování porušilo zásadu objektivní pravdy, nezjistilo přesně a úplně skutečný stav věci a neprovedlo šetření nezbytná k objasnění okolností rozhodných pro řádné a náležité posouzení celé věci, čímž porušilo § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správní řádu. Stěžovatel tak pouze v obecné rovině namítal nezákonnost správního rozhodnutí, aniž by ke svým tvrzením o porušení citovaných ustanovení uvedl konkrétní argumentaci. Protože Nejvyšší správní soud je vázán jak rozsahem kasační stížnosti, tak jejími důvody, přezkoumal napadený rozsudek způsobem odpovídajícím vymezení v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že ministerstvo si pro rozhodnutí opatřilo dostatek podkladů, když vycházelo z tvrzení stěžovatele uváděných v návrhu na zahájení řízení a v pohovoru k důvodům návrhu a dále z písemného hodnocení Polska jako bezpečné třetí země. S podklady rozhodnutí bylo stěžovateli umožněno se seznámit, vyjádřit se k nim, této možnosti nevyužil a s obsahem protokolu o pohovoru vyjádřil souhlas a nežádal doplnění ani změny. Takto zjištěný skutkový stav nelze, zejména s ohledem na skutečnosti uvedené stěžovatelem ve správním řízení, považovat za nedostačující pro rozhodnutí ve věci, přičemž nelze také ponechat bez povšimnutí, že stěžovatel neuvedl, v čem spatřuje nedostatečnost provedeného dokazování. Proto Nejvyšší správní soud v řízení neshledal vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Zákon o azylu vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 stanoví také vylučující důvody, při jejichž naplnění nelze žadateli azyl udělit. Tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a 16 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, ve znění účinném do 31. 1. 2002, se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě nelze tento stát za takovou zemi považovat. Podle ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, ve znění účinném do 31. 1. 2002, se takovou zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud cizinec jeho územím pouze projížděl.

Pojem „projíždí“ příslušnou zemí je podle Nejvyššího správního soudu nutno interpretovat restriktivně, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod) má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovou zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemi původu, ale nikoliv právem vybrat si zemi, ve které bude žadatel

o azyl chtít toto své právo uplatnit. Rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, je skutečnost, zda v této zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv.

V daném případě cestoval stěžovatel do České republiky autobusem přes Polsko, během cesty zastavovali v Polsku na toaletu a občerstvení. Na ukrajinsko-polské a polsko-české hranici proběhly všechny celní a pasové kontroly podle běžných zvyklostí, tj. cestující vystoupili z autobusu a byla provedena kontrola zavazadel a dokladů. Stěžovatel přišel tudíž do styku s polskými orgány a jak sám vypověděl, nic mu nebránilo, aby požádal o azyl již v této zemi. Měl tedy reálnou možnost požádat o udělení azylu již v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu. Tento zjištěný skutkový stav ani stěžovatel nezpochybnil, a proto nelze dovodit, že ve správním řízení bylo dokazování provedeno nedostatečným způsobem. Ministerstvu ani krajskému soudu proto také není možné vytýkat nezákonný postup, když shledaly žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

Námitka stěžovatele týkající se aplikace § 14 zákona o azylu na jeho případ, je podle Nejvyššího správního soudu nepřípustná. Porovnáním obsahu žaloby a kasační stížnosti soud zjistil, že tuto námitku stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Totéž platí i pro námitku, ve které se stěžovatel dovolává čl. 53 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, jelikož stěžovatel neuplatnil tento důvod v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl.

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelem podaném návrhu aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. srpna 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu